

Η ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΜΙΑ «ΠΡΑΣΙΝΗ» ΠΟΛΙΤΙΚΗ (Απρίλιος 2007)

Συγγραφέας: ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

Η κλιματική αλλαγή από σενάριο επιστημονικής φαντασίας και από κινδυνολογία ευφάνταστων οικολόγων τείνει να εξελιχθεί στις μέρες μας σε μια εφιαλτική πραγματικότητα. Η αύξηση της θερμοκρασίας στην περιοχή μας αναμένεται να προκαλέσει τα προσεχή χρόνια ενίσχυση των ακραίων υδρολογικών φαινομένων, δηλαδή συχνότερη εναλλαγή περιόδων ξηρασίας και πλημμύρας. Τα καλοκαίρια αναμένεται να γίνουν ξηρότερα, ενώ οι χειμώνες που θα είναι θερμότεροι, θα χαρακτηρίζονται από πιο έντονα φαινόμενα πλημμύρας σε σχέση με το παρελθόν. Οι συνθήκες αυτές, εκτός από την αυτονόητη επιδείνωση της ήδη προϊούσας κρίσης των υδατικών μας αποθεμάτων, προκαλούν και μια σειρά από δυσμενείς παράπλευρες απώλειες. Ευνοούν την ενίσχυση των καλοκαιρινών πυρκαγιών και τη μεγαλύτερη διάβρωση και ερημοποίηση των εδαφών, με αποτέλεσμα την περαιτέρω μείωση της δυνατότητας εμπλουτισμού των φυσικών δεξαμενών του νερού.

Το ήδη υπάρχον πρόβλημα της λειψυδρίας στη χώρα μας αναμένεται να επιδεινωθεί, τόσο ως αποτέλεσμα της μείωσης των βροχοπτώσεων και της επί τα χείρω διατάραξης της κατανομής τους στο χρόνο όσο όμως και εξ αιτίας του περιορισμού της ικανότητας του εδάφους να συγκρατεί το νερό που απορρέει. Οι υπόγειοι υδροφορείς θα πληγούν ιδιαίτερα, καθώς εκτός από την εξάντληση των υδατικών τους αποθεμάτων, θα υποστούν και τις συνέπειες της επέκτασης του φαινομένου της υφαλμύρωσης κατά μήκος της παράκτιας ζώνης.

Σε μια χώρα λοιπόν που εδώ και δεκαετίες βρίσκεται σε οριακή κατάσταση από την άποψη της λειψυδρίας, καθώς επιμένει να συντηρεί μια αγροτική ανάπτυξη που υπερβαίνει τις φυσικές της δυνατότητες, η περαιτέρω επιδείνωση λόγω κλιματικής αλλαγής, αναμένεται να έχει ολέθριες επιπτώσεις. Τι πρέπει λοιπόν να γίνει προκειμένου να αντιμετωπιστεί η εφιαλτική προοπτική της εξάντλησης και των τελευταίων σταγόνων των μόνιμων υδατικών μας αποθεμάτων;

Δυστυχώς η σημερινή κατάσταση είναι πολύ δυσμενέστερη από το να επιδέχεται λύσεις που κινούνται στην κατεύθυνση μιας διαχειριστικής λογικής. Τα μέτρα συνεπώς που ελήφθησαν πρόσφατα από τον Υπουργό Περιβάλλοντος μόνο σαν

«ασπιρίνες σε ετοιμοθάνατο» μπορούν να χαρακτηριστούν. Εκτός αυτού, η κυβέρνηση σε δύο τουλάχιστον κρίσιμους τομείς για το νερό, κάνει τελευταία ό,τι μπορεί για να επιδεινώσει ακόμη περισσότερο την ήδη διαταραγμένη κατάσταση.

Η πρώτη κυβερνητική «εκτροπή», αφορά στην παράκαμψη των διατάξεων του νέου νόμου για το νερό, ο οποίος ψηφίστηκε κατ' επιταγή της καινοτόμου ευρωπαϊκής οδηγίας-πλαίσιο 60/2000. Η νέα νομοθεσία -η οποία αξίζει να σημειωθεί ότι προβλέπει την ένταξη του σχεδιασμού κάθε νέας παρέμβασης, μέτρου ή έργου που αφορά στο νερό σε μια ευρύτερη προοπτική αειφορικής ανάπτυξης του υδατικού δυναμικού, επιβάλλοντας αυστηρότερους όρους και κανόνες για τα έργα «αξιοποίησης» των υδατικών πόρων, προκειμένου να διασφαλιστεί η διατήρηση και η οικολογική προστασία τους- παρακάμφθηκε με απόφαση του σημερινού Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, προκειμένου να προχωρήσουν τα έργα εκτροπής του Αχελώου στην εκλογική του περιφέρεια!

Η δεύτερη περίπτωση συμμετοχής της ελληνικής κυβέρνησης σε... περιβαλλοντικό έγκλημα, αφορά την εφαρμογή της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Η ουσία της χάθηκε, προκειμένου να αξιοποιηθούν οι ευρωπαϊκές επιδοτήσεις για μικροπολιτικούς και ψηφοθηρικούς σκοπούς. Αντί δηλαδή η αποδέσμευση των επιδοτήσεων από την παραγωγή να αποτελέσει το κίνητρο για το σχεδιασμό και την εφαρμογή μέχρι το 2012 μια νέας αγροτικής πολιτικής, η οποία θα στηρίζεται στην αντικατάσταση των σημερινών υδροβόρων και ταυτόχρονα μη ανταγωνιστικών καλλιεργειών με νέες, συμβατές με τη φέρουσα ικανότητα των υδατικών μας συστημάτων και γι' αυτό και οικονομικά αποδοτικές στις διεθνείς αγορές, χρησιμοποιήθηκε αντίθετα ως μέσο συντήρησης των πελατειακών σχέσεων της κυβέρνησης με τους αγρότες.

Γίνεται δηλαδή σαφές ότι οι μεγάλες τομές που επείγοντως χρειάζεται η χώρα σε αναπτυξιακό, περιβαλλοντικό, αλλά και διοικητικό επίπεδο, προκειμένου να προσαρμοστεί στη νέα πραγματικότητα της κλιματικής αλλαγής, θυσιάζονται για χάρη της εξυπηρέτησης κοντόφθαλμων οικονομικών και κομματικών συμφερόντων.

Η προσαρμογή μας στη νέα πραγματικότητα της κλιματικής αλλαγής δεν απαιτεί τίποτε περισσότερο από μια μεγάλη στροφή στην κατεύθυνση αυτού που σήμερα αποκαλείται «Πράσινη Πολιτική». Η υπόθεση του περιβάλλοντος, αναπόσπαστο κομμάτι της οποίας είναι και η υπόθεση της διαχείρισης του νερού, πρέπει να αναδειχθεί σε ισότιμη προτεραιότητα με εκείνες της ανάπτυξης και της

κοινωνικής συνοχής. Που σημαίνει ότι το πρόβλημα του νερού δεν είναι δυνατόν να λυθεί ούτε εκτός του πλαισίου των αιτίων που το έχουν προκαλέσει, ούτε και ερήμην των παραμέτρων που επιδιώκουν οφέλη από αυτό. Ανάπτυξη, κοινωνία και περιβάλλον είναι οι τρεις ισότιμοι πυλώνες πάνω στους οποίους θα οικοδομηθούν στο μέλλον οι αειφορικές πολιτικές. Οι πολιτικές δηλαδή που θα οδηγήσουν σε μια ανάπτυξη με κοινωνική συνοχή, που επειδή ακριβώς θα είναι συμβατή με το περιβάλλον, γι' αυτό θα είναι εφικτή και θα έχει διάρκεια.

Η σημερινή αδιέξοδη περιβαλλοντικά και ατελέσφορη οικονομικά αντίληψη της προσαρμογής της φύσης στις αναπτυξιακές επιλογές θα πρέπει να δώσει τη θέση της σε μια νέα βιώσιμη πολιτική, όπου η οικονομία και η ανάπτυξη θα πρέπει να προσαρμόζονται στα εκάστοτε δεδομένα της φέρουσας ικανότητας των περιβαλλοντικών (υδατικών εν προκειμένω) συστημάτων. Επιπλέον, η αντίληψη ότι η περιβαλλοντική προστασία είναι αδικαιολόγητα δαπανηρή, θα πρέπει να αντικατασταθεί από μια νέα θεώρηση του περιβάλλοντος, ως εν δυνάμει νέας αφορμής για οικονομικές επενδύσεις, στο πνεύμα των αρχών της «πράσινης» οικονομίας.

Η ίδρυση Υπουργείου Περιβάλλοντος, με ταυτόχρονη πρόβλεψη οριζόντιας διάχυσης της περιβαλλοντικής συνιστώσας σε όλες τις επιμέρους τομεακές πολιτικές, η διοικητική αναβάθμιση της υπόθεσης του νερού και η αναδιάρθρωση της περιφερειακής διάστασης του αντίστοιχου διοικητικού συστήματος με στόχο την αποκέντρωση σε επίπεδο φυσικής ενότητας και τη μεταφορά αρμοδιοτήτων στην κοινωνία των πολιτών και στους χρήστες του νερού πρέπει να συγκαταλέγονται μεταξύ των πρώτων επιλογών στο δρόμο για μια νέα «πράσινη» πολιτική.

Η προσαρμογή της ανάπτυξης στα πραγματικά δεδομένα των ανανεώσιμων υδατικών αποθεμάτων, η αναδιάρθρωση των καλλιεργειών, η ανάδειξη των συγκριτικών μας φυσικών, διατροφικών και πολιτιστικών πλεονεκτημάτων και η στροφή προς παραδοσιακά ελληνικά προϊόντα και προς καλλιέργειες που είναι συμβατές με τα ελληνικά δεδομένα, θα συμβάλουν στην αποκατάσταση των υποβαθμισμένων σήμερα υδατικών συστημάτων και θα μας φέρουν πιο κοντά στην επίτευξη του μεγάλου στόχου της ολοκληρωμένης ανάπτυξης της υπαίθρου. Η σημερινή παρακμή και εγκατάλειψη της οποίας αντανακλά σε μεγάλο βαθμό την περιβαλλοντική της υποβάθμιση. Αυτή είναι πλέον βέβαιο ότι δεν αποκαθίσταται ούτε μόνο με την κατασκευή μεγάλων έργων ούτε όμως και με πολιτικές επιχορηγήσεων...

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ» στις 12 Απριλίου 2007, σ.